

केंद्र शासन सहाय्यित प्रधानमंत्री सूक्ष्म अन्न
प्रक्रिया उद्योग योजना (Prime Minister
Formalization of Micro Food
Processing Enterprises Scheme
(PMFME) या योजनेस मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: संकीर्ण-२०२०/प्र.क्र.१२०/९-अ,
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय विस्तार, मुंबई-४०० ०३२
दिनांक:-२३ डिसेंबर, २०२०

- संदर्भ:-** १. केंद्रीय खाद्य प्रसंस्करण मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली यांचे अ.शा.पत्र क्र.
P-१२०३३/७१/२०१९, दि. १९.०५.२०२०
२. केंद्रीय खाद्य प्रसंस्करण मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली यांचे अ.शा.पत्र क्र.
As (MA)/MISC/२०२०/७५, दि. ०३.०७.२०२०
३. नोडल अधिकारी (पीएमएफएमई) तथा संचालक (कृषी प्रक्रिया व नियोजन),
कृषी आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे जा.क्र.कृ.प्र./पीएमएफएमई /८३
/२०२०, दिनांक २३ जुलै, २०२० चे पत्र.

प्रस्तावना:-

केंद्र शासनाच्या अन्नप्रक्रिया उद्योग मंत्रालयाची स्थापना सातव्या पंचवार्षिक योजनेच्या कालावधीत सन १९८८ मध्ये करण्यात आली आहे. या मंत्रालयातर्फे अन्न प्रक्रिया प्रशिक्षण संस्थांना व अन्नप्रक्रिया प्रकल्पांना अनुदान देण्यात येत होते. आठव्या ते दहाव्या पंचवार्षिक योजनेच्या कालावधीत अन्नप्रक्रिया उद्योग मंत्रालयातर्फे अन्नप्रक्रिया प्रकल्पांना अनुदान देण्याव्यतिरिक्त अन्नप्रक्रिया संकूल (Food Parks) स्थापित करण्यास भर देण्यात आला. याअंतर्गत राज्यात एकूण ७ अन्नप्रक्रिया संकूल (Food Parks) स्थापित करण्यास अर्थसहाय्य देण्यात आले. त्यानंतर ११ व्या व १२ व्या पंचवार्षिक योजनेच्या कालावधीत एकूण ३ अतिविशाल अन्न प्रक्रिया संकूल (Mega Food Parks) मंजूर करण्यात आले. १२ व्या पंचवार्षिक योजनेतर्गत राज्य शासनाच्या सक्रीय सहभागाद्वारे केंद्र पुरस्कृत राष्ट्रीय अन्न प्रक्रिया अभियान (National Mission on Food Processing) सुरु करण्यात आले. तथापि, चौदाव्या वित्त आयोगाच्या शिफारशी स्विकारल्यानंतर सन २०१५-१६ पासून केंद्र शासनाकडून सदर योजनेस केंद्रीय अर्थसहाय्य बंद करण्याचा निर्णय घेण्यात आला व राज्य शासनाला सदर योजना राज्यस्तरीय योजना म्हणून सुरु ठेवावयाची किंवा कसे याबाबत विचार करण्याबाबत कळविण्यात आले होते. त्याअनुषंगाने तत्कालीन मा. मंत्री (वित्त व नियोजन) यांनी सन २०१६-१७ चा अर्थसंकल्प सादर करताना केलेल्या घोषणेनुसार राज्यातील कृषीप्रक्रिया उद्योगांना चालना देण्यासाठी दिनांक २० जून, २०१७ च्या शासन निर्णयान्वये राज्यात “मुख्यमंत्री कृषी व अन्न प्रक्रिया” ही १००% राज्यपुरस्कृत योजना सन २०१७-१८ पासून पुढील पाच वर्षाकरिता राबविण्यास सुरुवात झाली आहे.

राज्यात जवळपास २.२४ लाख (Source:-NSSO Report 73rd round 2015-16) असंघटित व अनौदणीकृत कृषी व अन्न प्रक्रिया उद्योग आहेत. सदर असंघटित अन्न प्रक्रिया क्षेत्रात अनेक अडचणी/समस्या आहेत. उदा:- संबंधित उद्योजक बाहेरून कर्ज घेण्यास पात्र होत नाहीत, वित्तीय संस्थाकडून कर्ज घेण्यासाठी लागणारा जास्तीचा खर्च, आधुनिकीकरणाचा अभाव, एकात्मिक अन्न पुरवठा

साखळीचा अभाव आणि आरोग्य व सुरक्षितता मानांकनाचा अभाव इ. सर्व समस्यांचे निराकरण करण्यासाठी केंद्र पुरस्कृत Prime Minister Scheme for Formalization of Micro Food Processing Enterprises (PMFME) या योजनेस केंद्र शासनाने मान्यता दिली आहे. या पार्श्वभूमीवर Prime Minister Scheme for Formalization of Micro Food Enterprises (PMFME) या योजनेची राज्यात अंमलबजावणी करण्याची बाब विचाराधीन होती. त्याअनुषंगाने दिनांक २ डिसेंबर, २०२० रोजी झालेल्या मंत्रीमंडळ बैठकीत मान्यता देण्यात आली असून शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय:

केंद्र शासन पुरस्कृत प्रधानमंत्री सूक्ष्म अन्न प्रक्रिया उद्योग योजना (Prime Minister Scheme for Formalization of Micro Food Enterprises (PMFME) ही योजना राज्यात सन २०२०-२१ पासून पुढील पाच वर्षासाठी म्हणजे सन २०२४-२५ पर्यंत खाली नमूद केल्याप्रमाणे राबविण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

(अ) केंद्र शासन सहाय्यित प्रधानमंत्री सूक्ष्म अन्न प्रक्रिया उद्योग योजना (Prime Minister Scheme for Formalization of Micro Food Enterprises (PMFME) केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनेप्रमाणे राज्यात राबविण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

(ब) सदर योजनेकरिता केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनेनुसार ६०:४० या प्रमाणात खर्च करण्यास तसेच या योजनेकरिता आवश्यक ते लेखाशिर्ष उघडण्यास व आर्थिक तरतूद उपलब्ध करून देण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

(क) या योजनेच्या अंमलबजावणीसाठी राज्य प्रकल्प व्यवस्थापन कक्ष State Project Management Unit (SPMU) ची स्थापना करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

(ड) मुख्यमंत्री कृषी व अन्न प्रक्रिया योजना व प्रधानमंत्री सूक्ष्म अन्न प्रक्रिया उद्योग योजना या दोन्ही योजना अंमलबजावणीतील तरतूदी भिन्न असल्यामुळे मुख्यमंत्री कृषी व अन्न प्रक्रिया योजना व आयुक्त स्तरावर स्थापन करण्यात आलेले संचालक (कृषी प्रक्रिया व नियोजन) हे संचालनालय चालू ठेवण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

१. योजनेचा उद्देश:

- १.१ सध्या कार्यरत असलेले वैयक्तिक सूक्ष्म अन्न प्रक्रिया उद्योग तसेच शेतकरी उत्पादक संस्था, स्वयंसहाय्यता गट व उत्पादक सहकारी संस्था यांची पतमर्यादा वाढविणे.
- १.२ उत्पादनांचे ब्रॅन्डींग व विपणन अधिक बळकट करून त्यांना संघटीत अशा पुरवठा साखळीशी जोडणे.
- १.३ सध्या कार्यरत असलेल्या दोन लाख उद्योगांना औपचारिक रचनेमध्ये आणण्यासाठी सहाय्य करणे.
- १.४ सामाईक सेवा जसे की सामाईक प्रक्रिया सुविधा, प्रयोगशाळा, साठवणूक, पॅकेजिंग, विपणन तसेच उद्योग वाढीसाठीच्या सर्वकष सेवांचा सूक्ष्म उद्योगांना अधिक लाभ मिळवून देणे.
- १.५ अन्नप्रक्रिया क्षेत्रातील संशोधन व प्रशिक्षण संस्थांचे बळकटीकरण यावर भर देणे.

१.६ सूक्ष्म अन्न प्रक्रिया उद्योगांनी व्यावसायिक व तांत्रिक सहाय्याचा अधिकाधिक लाभ घ्यावा यासाठी प्रयत्न करणे.

२. योजनेचा कालावधी:

सदर योजना प्रथम सन २०२०-२१ पासून पुढील पाच वर्षाकरिता प्रस्तावित करण्यात येत आहे. त्यानंतर केंद्र शासनाच्या निर्देशानुसार सदर योजना पुढे चालू ठेवण्याबाबत शासन स्तरावर निर्णय घेण्यात येईल.

३. योजनेमध्ये समाविष्ट बाबी:

- ३.१ राज्यातील कृषी व अन्न प्रक्रियेशी संबंधित असलेल्या, सूक्ष्म अन्न प्रक्रिया उद्योगांना सामाईक पायाभूत सुविधा पुरविणे इत्यादी करिता क्रेडिट लिंक द्वारे बँक कर्जाशी निगडीत अर्थ सहाय्य करणे.
- ३.२ योजनेंतर्गत नाशवंत कृषीमाल, अन्नधान्य, कडधान्य, तेलबिया, मसाला पिके, मांस प्रक्रिया, मत्स्यव्यवसाय, कुकूटपालन, दुग्धव्यवसाय, किरकोळ वन उत्पादने इ. चा समावेश असून “एक जिल्हा एक उत्पादन (ODOP)” या आधारावर त्या संबंधित जिल्ह्याकरिता जे उत्पादन (Product) अंतिम होईल त्यावर आधारित सूक्ष्म अन्न प्रक्रिया प्रकल्पाचा समावेश करणे. प्रत्येक जिल्ह्यास निश्चित केलेल्या उत्पादनावर आधारीत सार्वजनिक पायाभूत सुविधा, प्रशिक्षण ब्रँडिंग आणि विपणन इ. करिता योजनेंतर्गत लाभ देय आहे.

४. योजनेची वैशिष्ट्ये:

- ४.१ सदर योजना सन २०२०-२१ ते २०२४-२५ या पाच वर्षात “एक जिल्हा-एक उत्पादन (ODOP-One District One Product)” या धर्तीवर राबविण्यात येईल.
- ४.२ सदर योजनेंतर्गत केंद्र-राज्य खर्चाचे प्रमाण ६०:४० असे राहील.
- ४.३ सदर योजना क्लस्टर आधारित व प्रामुख्याने नाशवंत मालावर आधारित राबविली जाईल.
- ४.४ योजनेंतर्गत विविध प्रशिक्षणावर भर दिला जाणार असून त्याकरिता एकूण खर्चाच्या १००% अनुदान देण्यात येईल.
- ४.५ या योजनेंतर्गत राज्यस्तरीय, जिल्हास्तरीय समित्या स्थापन करण्यात येतील.
- ४.६ योजनेंतर्गत विविध राज्य व केंद्र योजनांमधून एकत्रिकरण (Convergence) चा लाभ घेण्याची लाभार्थींना मुभा राहील.
- ४.७ योजनेंतर्गत अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, महिला व आकांक्षीत जिल्ह्यांना (Aspirational Districts) प्राधान्य देण्यात येईल.

५. योजनेतील समाविष्ट घटक व पात्र लाभार्थींचे निकष:

५.१ वैयक्तिक सूक्ष्म अन्न प्रक्रिया उद्योगांना लाभ:

- अ) वैयक्तिक सूक्ष्म उद्योगाला/ उपक्रमांना एकूण प्रकल्प किमतीच्या ३५ % जास्तीत जास्त १० लाखापर्यंत “क्रेडीट लिंकड सबसिडी” आधारावर अनुदानाचा लाभ.
- आ) लाभार्थी गुंतवणूक किमान १० % आवश्यक असून उर्वरित रक्कम बँक कर्ज म्हणून घेण्यास मुभा राहील.

इ) नोंदणी क्षेत्रीय सुधारणा, हॅण्डहोल्डींग सपोर्ट, प्रकल्प आराखडा (DPR) तयार करणे, कौशल्य प्रशिक्षण, बँक कर्ज, तांत्रिक सुधारणा FSSAI, उद्योग आधार किंवा इतर परवाने काढण्याकरिता योजनेतर्गत मदत.

५.२) समूह वर्गवारी:- शेतकरी उत्पादक संघ/संस्था/स्वयंसहाय्यता गट/ सहकारी उत्पादक:

सदर योजनेतर्गत शेतकरी उत्पादक संघ/संस्था, शेतकरी उत्पादक कंपनी, स्वयंसहाय्यता गट/सहकारी उत्पादक यांना सार्वजनिक पायाभूत सुविधा, मुल्यवर्धन, Forward Backward Linkage, Capital Investment इ. करिता प्रकल्प खर्चाच्या ३५% आणि ब्रॅंडींग व बाजारपेठ सुविधेकरिता प्रकल्प खर्चाच्या ५०% अनुदान निधी Credit Linked Capital Subsidy या आधारावर अनुज्ञेय राहिल, तसेच प्रशिक्षण सुविधा खर्चाच्या १००% अनुदानानुसार उपलब्ध करून देण्यात येईल.

५.३) स्वयं सहाय्यता बचत गट:

स्वयं सहाय्यता गटांना खेळते भांडवल व छोट्या औजारांची खरेदी याकरिता अन्न प्रक्रिया उद्योगाशी संबंधित कमाल १० सदस्यांना कर्ज किंवा गुंतवणूक /भांडवल (Seed Capital) म्हणून फेडरेशनमार्फत कमाल रुपये ४०,०००/- प्रती सदस्य अनुज्ञेय राहिल.

५.४) विपणन व ब्रॅंडींग:

शेतकरी उत्पादक गट/संस्था, स्वयंसहाय्यता गट व सहकारी उत्पादक यांना मार्केटींग व ब्रॅंडींग या घटकांतर्गत अनुदान देय आहे. या घटकांतर्गत एकूण खर्चाच्या ५०% अनुदान अनुज्ञेय राहिल. तसेच प्रशिक्षण सुविधा खर्चाच्या १००% अनुदानानुसार उपलब्ध करून देण्यात येईल.

५.५) राष्ट्रीय व राज्यस्तरीय संस्थेचे बळकटीकरण:

राष्ट्रीय व राज्य स्तरीय संशोधन संस्था संशोधनाचे व प्रशिक्षणाचे काम करेल. राज्य स्तरीय तांत्रिक संस्थेची निवड राज्य नोडल विभाग करेल. सदर संस्था वार्षिक प्रशिक्षणाचे दिनदर्शिका/कॅलेंडर तयार करून केंद्र शासनास नोडल एजन्सीमार्फत सादर करेल.

६. अर्ज करण्याची पध्दत:

ज्या प्रकल्पांना सदर योजनेतर्गत लाभ घ्यावयाचा आहे, त्यांनी FME Portal वर Online पध्दतीने अर्ज सादर करणे आवश्यक राहिल. त्यानंतर जिल्हा स्तरावर नेमण्यात आलेले Resource Person (RP) हे अर्ज सादर केलेल्या उद्योजकांना प्रकल्प आराखडा तयार करणे, बँक कर्ज उपलब्ध होणेकरिता मदत, परवाने, नोंदणी करणेकरिता मदत करतील. शेतकरी उत्पादक संस्था/बचत गट/सहकारी संस्था यांचे सार्वजनिक पायाभूत सुविधा आणि ब्रॅंडींग व बाजारपेठ सुविधेकरिता सादर करावयाचे अर्ज प्रकल्प आराखड्यासह (DPR) जिल्हा समितीच्या शिफारशीसह राज्य नोडल एजन्सी (SNA) कडे सादर करतील. राज्य नोडल एजन्सी सदर प्रकल्पाचे अनुदानाकरिता मुल्यमापन करून राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूरी समितीकडे (SLAC) सादर करतील. SLAC ची मान्यता प्राप्त झाल्यानंतर SNA संबंधित बँकेस कर्ज देणेकरिता शिफारस करेल.

७. अनुदान वितरणाची पध्दती:

वैयक्तिक लाभार्थी FME Portal वर अर्ज सादर करेल. राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूर समितीने मंजूर केलेबाबत संबंधित लाभार्थीच्या बँकेस कळविले जाईल. लाभार्थीस कर्ज मंजूर केलेबाबत संबंधित बँक नोडल बँकेस (देशपातळीवर MoFPI ने नेमलेली बँक) कळवेल. लाभार्थी बँकेकडून /नोडल बँकेकडून /FME Portal वरून SPMU ला लाभार्थीस कर्ज मंजूर झाले बाबत समजेल. तदनंतर अनुदानाच्या ६० % रक्कम केंद्र शासनाकडून व ४० % रक्कम राज्य शासनाकडून नोडल बँकेस वर्ग केली जाईल. नोडल बँक एकत्रित १०० % अनुदान लाभार्थीच्या बँक खात्यात वर्ग करेल. उपरोक्त नोडल बँकेची नियुक्ती केंद्र शासनाच्या खाद्य प्रसंस्करण उद्योग मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली यांचे मार्फत करण्यात येईल. अनुसूचित जाती/ अनुसूचित जमातीच्या लाभार्थ्यांसाठी त्यांच्या लोकसंख्येच्या प्रमाणात विशेष नियतव्यय राखून ठेवण्यात येईल.

८. योजना अंमलबजावणीसाठी नोडल विभाग व नोडल एजन्सी:

सदर योजनेकरिता कृषी विभाग, महाराष्ट्र शासन हे राज्य नोडल विभाग म्हणून कृषी आयुक्तालय, पुणे यांना राज्य नोडल एजन्सी म्हणून आणि संचालक (कृषी प्रक्रिया व नियोजन), कृषी आयुक्तालय, पुणे यांना राज्य नोडल अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

९. राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूरी समिती (State Level Approval Committee (SLAC)):

सदर योजनेची अंमलबजावणी राज्यामध्ये करण्याकरिता आवश्यक सर्वेक्षण, PIP, राज्यस्तरीय व जिल्हास्तरीय अधिकाऱ्यांची प्रशिक्षणे, प्रशिक्षण साहित्य व वेळापत्रक तयार करणे, राज्यस्तरीय संस्थांचे बळकटीकरण, सार्वजनिक सुविधा केंद्र व मार्केटिंग आणि ब्रॅन्डींग इत्यादीबाबतचे रुपये १०.०० लाख मर्यादेपर्यंतचे प्रस्ताव मंजूरीचे अधिकार राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूरी समितीकडे असतील अथवा केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार राहतील. केंद्र शासनाकडून प्राप्त झालेल्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार, राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूरी समिती (State Level Approval Committee (SLAC)) ची रचना पुढीलप्रमाणे आहे.

१	मा. मुख्य सचिव किंवा त्यांनी नामनिर्देशन केलेले सचिव	अध्यक्ष
२	अ.मू.स./प्र.स./सचिव वित्त	सदस्य
३	अतिरिक्त मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव (कृषी)	सदस्य
४	अतिरिक्त मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव (पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय व मत्स्यव्यवसाय)	सदस्य
५	अतिरिक्त मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव/ उद्योग, अ.मू.स./प्र.स./सचिव-कौशल्य विकास, सदस्य	सदस्य
६	अभियान संचालक (SRLM)	सदस्य
७	राज्यस्तरीय तांत्रिक संस्थेचा प्रतिनिधी (State Level Technical Institute) - विद्यापीठाचे प्रतिनिधी	सदस्य
८	NABARD, NSDC, SLBC, NCDC यांचे प्रतिनिधी	सदस्य
९	बँकींग/वित्त/बाजार व्यवस्थापन/ब्रॅन्डींग इ. चे राज्य शासनाने नियुक्त केलेले तज्ञ प्रतिनिधी	सदस्य
१०	राज्य नोडल अधिकारी	सदस्य सचिव

१०. राज्य कार्यकारी समिती (State Executive Committee):

सदर योजनेतर्गत सहभागी विभाग (Line Departments) आणि भागधारक (Stakeholders) यांचेमध्ये समन्वय साधण्यासाठी राज्य कार्यकारी समितीची स्थापना खालीलप्रमाणे करण्यात येत आहे.

१	आयुक्त कृषि	अध्यक्ष
२	आयुक्त (पशुसंवर्धन)	सदस्य
३	आयुक्त (मत्स्य)	सदस्य
४	आयुक्त (दुग्ध विकास)	सदस्य
५	आयुक्त (उद्योग)	सदस्य
६	संचालक पणन	सदस्य
७	संचालक (कृषि प्रक्रिया व नियोजन) तथा नोडल अधिकारी (PMFME)	सदस्य सचिव

११. राज्य प्रकल्प व्यवस्थापन कक्ष (State Project Management Unit (SPMU):

राज्य नोडल एजन्सी राज्य प्रकल्प व्यवस्थापन कक्ष State Project Management Unit (SPMU) ची नियुक्ती करतील. राज्य प्रकल्प व्यवस्थापन कक्ष (SPMU) करिता करार तत्वावर किंवा प्रतिनियुक्तीवर पदे भरण्यात येतील. सदर योजनेच्या अंमलबजावणीकरिता राज्य प्रकल्प व्यवस्थापन कक्ष (SPMU) पूर्णवेळ कार्यरत राहील. राज्य प्रकल्प व्यवस्थापन कक्ष (SPMU) करिता खाजगी संस्था नियुक्त करण्याची मुभा राज्य नोडल एजन्सी (SNA) ला असेल. राज्य प्रकल्प व्यवस्थापन कक्ष (SPMU) ची रचना पुढील प्रमाणे असेल.

अ.क्रं.	कार्यक्षेत्र	संख्या	पदनाम
१	प्रकल्प व्यवस्थापन	०१	राज्यस्तरीय प्रकल्प व्यवस्थापक
२	विपणन, सामान्य पायाभूत सुविधा आणि एकत्रित उपक्रम	०१	व्यवस्थापक (विपणन)
३	उपक्रम विकास	०१	व्यवस्थापक (उपक्रम विकास)
४	अन्न तंत्रज्ञान / गुणवत्ता / सुरक्षा	०२	व्यवस्थापक (अन्न तंत्रज्ञान)
५	सामाजिक क्षेत्रातील विशेषज्ञ, तकारी	०१	व्यवस्थापक (सामाजिक क्षेत्रातील विशेषज्ञ)
६	माहिती तंत्रज्ञान माहिती विश्लेषण, देखरेख व मुल्यांकन	०१	व्यवस्थापक (माहिती प्रणाली व्यवस्थापन)
७	रोख व लेखा	०१	कार्यकारी सहाय्यक (लेखा)
८	कार्यालयीन कामकाज	०१	कार्यकारी सहाय्यक (सामान्य प्रशासन)

योजनेतर्गत प्राप्त होणाऱ्या प्रशासकीय खर्चाच्या निधीतून राज्य नोडल विभाग, राज्य नोडल एजन्सी (SNA) आणि राज्य प्रकल्प व्यवस्थापन कक्ष (SPMU) यांना आवश्यक असणारे अतिरिक्त अधिकारी/कर्मचारी कंत्राटी पद्धतीने किंवा प्रतिनियुक्तीवर घेण्याची मुभा राज्य नोडल एजन्सी यांना राहील. तसेच, या उपरोक्त राज्य प्रकल्प व्यवस्थापन कक्ष (SPMU) मधील व्यवस्थापक (विपणन)/या कार्यासनाचे पत्र क्र. राफअ-२०१९/प्र.क्र.२०१/९-अ, दिनांक ०७.१२.२०१९ अन्वये मान्यता दिलेल्या कृषी व अन्न प्रक्रिया

संचालनालयामधील बाजारविषयक तज्ञ हे पद कृषी विद्यापीठे/कृषी संलग्न महामंडळे यांचेकडील अधिकारी यांचेकरिता प्रतिनियुक्तीचे पद म्हणून शासन मान्यता देण्यात येत आहे. तसेच सदर प्रतिनियुक्तीच्या पदाकरिता शासन नियमानुसार वेतन व भत्ते काढण्यास परवानगी देण्यात येत आहे.

१२. जिल्हास्तरीय समिती:

जिल्हास्तरीय समिती सूक्ष्म अन्न प्रक्रिया प्रकल्पांना कर्ज मंजूरीकरिता आवश्यक पूर्वसंमती (LoI-Letter of Intent) देणे, प्राप्त प्रकल्पांची तपासणी करून राज्य नोडल एजन्सीला शिफारस करणे, District Resource Person (DRP) यांना उद्योजकांना करावयाच्या मदतीकरिता मार्गदर्शन करणे, योजनेच्या मासिक प्रगतीचे संनियंत्रण करणे, जिल्हास्तरावरील अन्न प्रक्रिया संस्थांशी समन्वय राखणे, राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूरी समिती (SLAC) यांनी वेळोवेळी नेमून दिलेली कार्ये पार पाडणे इ. उद्दिष्टांकरिता स्थापन करण्यात येईल.

सदर योजनेंतर्गत केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार मा. जिल्हाधिकारी यांचे अध्यक्षतेखाली खालीलप्रमाणे जिल्हास्तरीय समिती गठित करण्याबाबत सूचित केले आहे. सदर समितीचे गठन करण्यासाठी या योजनेशी संबंधित असलेल्या इतर यंत्रणा उदा. पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय, मत्स्यव्यवसाय, वन विभाग, सहकारी बँक, समाजकल्याण, आदिवासी विभाग इ. विभागांचे प्रतिनिधी आवश्यकतेनुसार घेण्याची मुभा संबंधित जिल्हाधिकारी यांना असेल.

१	जिल्हाधिकारी	अध्यक्ष
२	I.उपायुक्त (पशुसंवर्धन/दुग्धव्यवसाय/मत्स्यव्यवसाय), II. प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प, III.) समाज कल्याण अधिकारी, IV) उप वन संरक्षक	सदस्य
३	महाव्यवस्थापक, जिल्हा उद्योग केंद्र	सदस्य
४	सरपंच-१	सदस्य
५	गट विकास अधिकारी-१	सदस्य
६	व्यवस्थापक, जिल्हा अग्रणी बँक	सदस्य
७	स्वयं सहाय्यता बचत गट/शेतकरी उत्पादक संघ यांचा प्रतिनिधी-१	सदस्य
८	नाबार्ड प्रतिनिधी-१	सदस्य
९	महाराष्ट्र राज्य ग्रामीण उपजिविका मिशन जिल्हा प्रतिनिधी	सदस्य
१०	मा. जिल्हाधिकारी यांनी नामनिर्देशित केलेली व्यक्ती.	सदस्य
११	प्रकल्प संचालक (आत्मा)	सदस्य
१२	जिल्हा अधीक्षक कृषी अधिकारी	सदस्य सचिव

१३. केंद्र शासनाकडील मार्गदर्शक सूचनांमध्ये वेळोवेळी होणाऱ्या बदलांनुसार निर्णय घेण्याचे अधिकार राज्य नोडल विभागास राहिल.

१४. केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनेमधील मुद्दा क्र. ९.३.९ नुसार सदर योजनेमध्ये प्राप्त होणारे अर्ज कशा पद्धतीने सादर करावेत, त्यास मंजूरीची पद्धत व अधिकार, त्याचा प्रवाह (Flow) याची कार्यपद्धती ठरविण्याचे अधिकार राज्य नोडल विभागास राहिल. तसेच वैयक्तिक लाभार्थ्यांचे, गटांचे अर्ज छाननी व

मंजूरीचे स्तर, प्रशिक्षण, क्षमता बांधणी, जिल्हास्तरीय समिती, राज्य नोडल एजन्सी, राज्यस्तरीय तांत्रिक संस्था (State Level Technical Institution) यासंबंधी निर्णय घेण्याची प्रक्रिया तसेच केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांमध्ये जिल्हास्तरीय समिती, राज्य नोडल एजन्सी व राज्यस्तरीय तांत्रिक संस्था यांचे दिलेल्या कार्य/भूमिकांमध्ये बदल करण्याचे अधिकार राज्य नोडल विभागास राहतील.

१५. केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार तसेच राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूरी समिती (SLAC) च्या मान्यतेने मंजूर झालेल्या Project Implementation Plan (PIP) नुसार योजना राबविण्याचे अधिकार “राज्य नोडल एजन्सी” ला राहतील.

१६. सदर योजनेच्या पाच वर्षांच्या कालावधीमध्ये संपूर्ण देशाकरिता २,००,००० सूक्ष्म अन्न प्रक्रिया उद्योजकांचे बळकटीकरण करण्याचे उद्दिष्ट देण्यात आले आहे. त्यापैकी महाराष्ट्र राज्यास २०१३० चा भौतिक लक्षांक प्राप्त झाला असून त्याकरिता सुमारे रक्कम रु. १००० कोटी निधी खर्चाकरिता तत्त्वतः मान्यता (In Principle Approval) देण्यात येत आहे.

१७. सदर योजनेकरिता कृषी विभाग नोडल विभाग म्हणून कामकाज पाहील आणि पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय, मत्स्यव्यवसाय, वन विभाग, सहकारी बँक, सामाजिक न्याय विभाग, आदिवासी विभाग, इ. विभाग व त्यांच्या अधिनस्त यंत्रणा सहभागी विभाग (Line Departments) असतील. तसेच MSRLM, NABARD, MCDRC, MAVIM, SFAC, TRIFED आणि MSME हे भागधारक (Stakeholder) म्हणून कामकाज पाहतील.

१८. सदर योजनेस गती प्राप्त होणेकरिता कृषी आयुक्तालय स्तरावर विचार समिती (Think tank) स्थापन करण्याचे अधिकार राज्य नोडल एजन्सीला राहिल.

१९. राज्य प्रकल्प व्यवस्थापन कक्ष (SPMU) मध्ये आवश्यकतेनुसार प्रतिनियुक्तीवर अधिकारी/कर्मचारी यांची नियुक्ती करण्याचे अधिकार राज्य नोडल एजन्सीला राहतील. लाभार्थींना प्रकल्प आराखडा तयार करणे, बँक कर्ज मंजूरीकरिता मदत, विविध परवाने काढणे इत्यादीकरिता मदत करणेकामी राज्य नोडल एजन्सी प्रत्येक जिल्ह्यांना District Resource Person (DRP) ची नियुक्ती करेल.

२०. योजनेंतर्गत स्वतंत्र मनुष्यबळ पुरवठा संस्थेची नियुक्ती करण्याची प्रक्रिया राज्य नोडल एजन्सीने करावी व सदर संस्थेची नियुक्ती झाल्यानंतर योजनेकरिता आवश्यक असणारी सर्व कंत्राटी पदे स्वतंत्र मनुष्यबळ पुरवठा संस्थेमार्फत बाह्यस्रोत /त्रयस्थ संस्था पद्धतीने भरावीत.

२१. योजनेचा आराखडा तयार करतेवेळी विविध सल्लागार संस्थांची (Consultancy Services) विहीत प्रक्रियेद्वारे निवड करण्यास तसेच आवश्यक तेथे संस्थांचे (केंद्र व राज्य शासनाच्या संस्था, आंतरराष्ट्रीय संस्था, विद्यापीठे, अन्य अशासकीय संस्था इ.) सहकार्य घेण्याचे अधिकार राज्य नोडल एजन्सीला असेल.

२२. योजनेचा आराखडा तयार करण्याकरिता राज्य नोडल एजन्सीला आवश्यक केंद्र हिस्स्याचा/ राज्य हिस्स्याचा निधी उपलब्ध करून देण्यासाठी स्वतंत्र लेखाशीर्ष उघडण्यात यावीत व त्याखाली सन २०२०-२१ पासून अर्थसंकल्पीय तरतूद करण्यात यावी.

२३. योजनेतर्गत सन २०२०-२१ साठीचा १००% खर्च केंद्र शासन करणार असून राज्याच्या हिस्स्याची ४०% रक्कम पुढील ४ वर्षांत केंद्र शासनाकडून समायोजित (Adjust) करून घेतली जाणार आहे. सन २०२०-२१ या आर्थिक वर्षासाठी प्रकल्प व्यवस्थापन कक्षाची स्थापना, वेगवेगळे अभ्यास अहवाल, प्रचार व प्रसिद्धी आणि मार्गदर्शक सूचनांमधील इतर नियोजित बाबींकरिता केंद्र शासनाने वितरीत केलेला पहिला हप्ता निधी रक्कम रु. ९,८९,७८,०००/- (रुपये नऊ कोटी एकोणनव्वद लाख अठ्ठ्याहत्तर हजार केवळ) खर्च करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

२४. योजनेच्या सविस्तर मार्गदर्शक सूचना राज्य नोडल एजन्सी तथा आयुक्त (कृषी) निर्गमित करतील तसेच वेळोवेळी योजनेमध्ये केंद्र शासनाकडून होणाऱ्या बदलानुसार कार्यवाही करतील.

२५. सदर शासन निर्णय वित्त विभागाचा अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक ३०८/२०२०/व्यय-१, दिनांक १८.१२.२०२० अन्वये त्या विभागाने दिलेल्या सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

२६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक २०२०१२२४१६४५५३८३०१ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(अशोक आत्राम)
सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. मंत्री (कृषी) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
२. मा. मंत्री (फलोत्पादन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
३. मा. राज्यमंत्री (कृषी) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
४. मा. राज्यमंत्री (फलोत्पादन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
५. मा. विरोधी पक्षनेते, महाराष्ट्र विधानपरिषद/महाराष्ट्र विधानसभा, विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई-४०० ०३२.
६. सर्व सन्माननीय विधानपरिषद/विधानसभा सदस्य, महाराष्ट्र राज्य.
७. मा. मुख्यमंत्री यांचे अप्पर मुख्य सचिव, मुख्यमंत्री कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
८. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
९. मा. अप्पर मुख्य सचिव (नियोजन), नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
१०. मा. अप्पर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
११. मा. प्रधान सचिव (पणन), सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
१२. मा. प्रधान सचिव (पदुम), कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

- १३.सचिव (कृषी), कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय व मत्स्यव्यवसाय विभाग यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
- १४.राज्य नोडल एजन्सी (पीएफएमई) तथा आयुक्त (कृषी), कृषी आयुक्तालय, पुणे.
- १५.राज्य नोडल अधिकारी (पीएफएमई) तथा संचालक (कृषी प्रक्रिया व नियोजन), कृषी आयुक्तालय, पुणे.
- १६.सर्व विभागीय कृषी सह संचालक, महाराष्ट्र राज्य.
- १७.सर्व जिल्हा अधीक्षक कृषी अधिकारी/तालुका कृषी अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य.
१८. सहायक संचालक (लेखा-१), कृषी आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- १९.महालेखापाल १/२, (लेखा व अनुज्ञेयता)/लेखा परीक्षा) मुंबई/नागपूर.
- २०..अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई.
- २१.संचालक, लेखा व कोषागरे, मुंबई.
- २२.संचालक, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.
- २३.सह संचालक, लेखा व कोषागरे, संगणक कक्ष, नवीन प्रशासन भवन, ५ वा मजला, मुंबई-४०० ०३२
२४. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य.
२५. कक्ष अधिकारी (व्यय-१), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
२६. कक्ष अधिकारी (२-अे), कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
२७. निवड नस्ती ९-अे.